

AUGSTĀS DIŽAUZAS (*Arrhenatherum elatius* (L.) J. and C. Presl.) DESKRIPTORI

III RAKSTUROŠANAS UN NOVĒRTĒŠANAS DESKRIPTORI

Augstās dižauzas vērtēšanas īsa metodika izmēģinājumu iekārtošanai

Augsto dižauzu sēj ar rokām 2 rindiņās, katra 2 m garumā, starp rindiņām 30 cm un starp lauciņiem 60 cm. Laučiņa platība 2m x 60cm=1.2 m².

Atkārtojumu skaits: – optimālais- 3, minimālais- 2, randomizētais sakārtojums. Par standartšķirni izvēlas Latvijas šķirņu katalogā iekļauto šķirni.

Standartšķirne iekļaujas kopējā vērtējumā. Paraugu izvērtēšanas laiks: sējas gads + divi nākošie zelmeņa izmantošanas gadi, kopā 3 gadi.

Mēslojums N₆₀ P₆₀ K₉₀ sēj pavasarī un pēc pirmās zāles pļaujas, ja neatstāj lauciņus sēklas iegūšanai. Sēklu lauciņiem: N₆₀ P₆₀ K₉₀ pavasarī.

Nopļauj pēc novērtēšanas tas ir apmēram 3 nedēļas pēc izplaukšanas jūlija sākumā.

Lauciņu apkopšanu veic ar rokām.

Pazīmes raksturojumu vērtē pēc 9 ballu skalas: 1- saimnieciski nevērtīgs; 9- saimnieciski ļoti vērtīgs.

Rādītāji izmēģinājuma vietas raksturošanai:

- a. Valsts
- b. Institūcijas nosaukums un adrese
- c. Institūcijas ģeogrāfiskās koordinātas (platums, garums, augstums virs jūras līmeņa)
- d. Sējas datums
- e. Novākšanas datums
- f. Laukdīdība (ballēs: atsevišķi augi – 1; pilna rinda - 9)
- g. Lauciņu lielums
- h. Atkārtojumu skaits
- i. Mēslojums (veidi un devas)
- j. Augu aizsardzības līdzekļi, kādā attīstības fāzē izmantoti

VIDES APSTĀKĻI:

- k. Augsnes tips
- l. Reljefs
- m. Augsnes pH
- n. Organiskās vielas saturs augsnē
- o. Augsnes mehāniskais sastāvs
- p. Temperatūra (gada un/vai sezonas minimālā, maksimālā un vidējā)
- q. Nokrišņi (gada un/vai sezonas summa)
- r. Salnas veģetācijas periodā (datums un zemākā temperatūra)

Des- kriptora kods	Pazīmes Nr. citos deskriptoros	Deskriptors skala (ballēs)	References vērtības	Piezīmes
Raksturojums				
III/1		Lapas platums sējas gada rudenī		
		1 ļoti šaura 3 šaura 5 vidēja 7 plata 9 ļoti plata		Vērtē sacerojošiem augiem septembra I dekādē sējas gada rudenī
III/2		Lapu krāsa sējas gada rudenī		
		3 gaiši zaļa 5 vidēja zaļa 7 tumši zaļa		Vērtē sacerojošiem augiem septembra I dekādē sējas gada rudenī
III/3		Tendence veidot ziedkopas sējas gada rudenī		
	¹ IBPGR /85/ 72 4.2.1.	1 nav 3 vāja 5 vidēja 7 izteikta 9 ļoti izteikta	Nav stiebru Lauciņā daži stiebri Ļoti daudz stiebri	Vērtē sacerojošiem augiem.
III/4		Ziemcietība		
	IBPGR /85/ 72 4.1.5.	1 iznīcis 5 vidēji bojāts 9 nav bojāts	Nav pārziemojošu augu Pārziemojis 50% no zelmeņa Nav iznīkušo augu	Pavasārī, ataugšanas sākumā, maija I dekāde
III/5		Ataugšana pavasarī		
		1 vāja 3 lēna 5 vidēja 7 strauja 9 ļoti strauja		Vērtē pavasarī cerošanas laikā

III/6		Augšanas virziens ataugšanas sākumā			
		1	vertikāls	0-10 ⁰	Vērtē pavasarī cerošanas laikā. Cera forma tiek noteikta vizuāli novērtējot leņķi, kas veidojas starp augu ass centru un ārējām lapām un stiebriem
		3	daļēji vertikāls	11-34 ⁰	
		5	vidējs	35-56 ⁰	
		7	daļēji klājenisks	57-79 ⁰	
		9	klājenisks, gulošs	80-90 ⁰	
III/7		Lapu krāsa pavasarī			
		1	ļoti gaiši zaļa		Vērtē cerošanas sākumā
		3	gaiši zaļa		
		5	vidēji zaļa		
		7	tumši zaļa		
		9	ļoti tumši zaļa		
III/8		Ziedkopu parādīšanās laiks (plaukšanas sākums)			
	IBPGR /85/ 72 4.2.2.	1	agri		Uz lauka fiksē plaukšanas sākuma datumu, vismaz 4-5 skaras pilnīgi atbrīvojušās no lapas maksts.
		5	vidēji		
		9	vēlu		
III/9		Ziedkopu parādīšanās intensitāte			
	IBPGR /85/ 72 4.2.2.2.	1	atsevišķas skaras		Vērtē plaukšanas laikā
		3	vāja		
		5	vidēja		
		7	izteikta		
		9	vienlaicīgi lauciņš	viss	
III/10		Stiebru skaits			
	IBPGR /85/ 72 4.2.4	1	ļoti maz	Uz lauciņa daži stiebri.	Vērtē 2 nedēļas pēc izplaukšanas visā lauciņā
		3	maz		
		5	vidēji		
		7	daudz		
		9	ļoti daudz		
III/11		Karoglapas platums			
	IBPGR /85/ 72 6.2.3.	1	ļoti šaura		Vērtē 2 nedēļas pēc izplaukšanas
		3	šaura		
		5	vidēja		

		7 plata 9 ļoti plata		
III/12		Karoglapas garums		
	IBPGR /85/ 72 6.2.4.	1 ļoti īsa 3 īss 5 vidējs 7 garš 9 ļoti gara		Vērtē 2 nedēļas pēc izplaukšanas
III/13		Garāko stiebru garums		
	IBPGR /85/ 72 6.2.5.	1 ļoti īss 3 īss 5 vidējs 7 garš 9 ļoti garš		Vērtē 3-5 pilnīgi izplaukušus stiebrus
III/14		Zelmeņa augstums atālā		
		1 zems 5 vidējs 9 augsts		Vērtē septembrī pirms veģetācijas beigām
III/15		Stiebru veidošana atālā		
		1 neveido 3 vāja 5 vidēja 7 izteikta 9 ļoti izteikta	Nav stiebru Lauciņā daži izplaukuši vai plaukstoši stieбри Ļoti daudz izplaukušu vai plaukstošu stiebru	Vērtē augusta beigās-septembra sākumā
III/16		Slimību izturība rudenī: Drechslera dictyoides– u.c. lapu plankumainības		
	IBPGR /85/ 72 8.2.2.	1 stipri bojāti 5 vidēji 9 veseli		Vērtē atkarībā no lapu plankumainības izplatības augustā vai septembra sākumā.
III/17	Piezīmes			Jebkura papildus informācija
III/18	Citoloģiskais raksturojums un identificētie gēni			
III/19	Molekulārie marķieri			
III/20	Attēli			

¹IBPGR deskriptori (1985.g.)

Literatūra

1. Hubbard, C.E., 1967. Grasses.
2. Robert F Barones, C. Jerry Nelson, Michael Collins, Kenneth J. Moore. 2003. Forages. Volume I. Structure and Morphology of Grasses. Chapter 2. Iowa State Press, USA.
3. Chapman, GP. 1996. The biology of grasses. Wallingford, UK: CAB International.
4. Tērauds V. 1958. Pļavas un ganības. LVI. R., lpp. 440.